

РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ВІРШІВ НАПАМ'ЯТЬ З ДІТЬМИ РАНЬОГО І ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

METHODOLOGICAL APPROACHES TO LEARNING POEMS BY HEART WITH EARLY AND PRESCHOOL AGE CHILDREN

Статтю присвячено актуальним питанням методики розучування віршів напам'ять з дітьми раннього і дошкільного віку.

Відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти окреслено завдання щодо формування в дошкільників художньо-мовленнєвої компетентності. Визначено роль поетичних творів у набутті дітьми когнітивно-мовленнєвої, поетично-емоційної, виразно-емоційної, оцінювально-етичної та театрално-ігрової компетенції.

Зазначено, що поетичні твори мають супроводжувати дітей з моменту народження. Упродовж раннього і дошкільного віку їх необхідно знайомити з фольклорними й авторськими колисковими, забавлянками, утішками, лічилками, віршами.

У статті розкрито сучасні методичні підходи до організації роботи з вивчення віршів напам'ять у різних вікових групах закладів дошкільної освіти. Виділено важливі складові компоненти в структурі заняття. Акцентовано увагу на типових методичних помилках, яких припускаються вихователі під час підготовки і проведення занять з розучування поетичних творів, а саме: відсутність орієнтації на художню цінність пропонованих творів, вказівки на автора, невдалий добір наочного матеріалу і прийомів його опрацювання, розучування вірша за окремими рядками тощо.

Детально описано методику роботи з мнемотаблицею, обґрунтовано важливість поетапного ознайомлення дітей із поданими в ній зоровими опорами.

Виділено продуктивні прийоми розучування віршів напам'ять, серед яких розучування твору в супроводі рухів, з одночасним малюванням, з використанням зорових опор у вигляді ілюстрацій або моделей тощо.

Розкрито переваги використання прийому хорового проговорювання під час залучення дітей до відтворення почутого вірша.

Наведено приклад конспекту заняття з розучування поетичного твору напам'ять у середній групі на основі використання прийому словесного малювання.

Вдале поєднання продуктивних прийомів роботи створює сприятливі умови для виникнення інтересу і бажання вчити й декламувати вірші, а отже формуванню в дітей художньо-мовленнєвої компетентності.

Ключові слова: дошкільники, компетентність, художньо-мовленнєва діяльність, поетичні твори, прийоми розучування віршів напам'ять.

The article is dedicated to the topical issues in methodology of learning poems by heart with early and preschool age children.

The task of forming artistic and speech competence in preschoolers is outlined in accordance with the Basic component of preschool education. The article determines the role of poetic works in children's acquisition of cognitive-speech, poetic-emotional, expressive-emotional, evaluative-ethical, and theatrical-playing competencies.

It is noted that poetic works should accompany children from the moment of birth. During early and preschool age, they should be introduced to folklore and author-created lullabies, entertaining and comforting poetic works, counting songs, and poems.

The article reveals modern methodological approaches to organizing work on learning poems by heart in different age groups of preschool educational institutions. Important components in the structure of the lesson are highlighted. Attention is focused on typical methodological errors that educators make when preparing and conducting lessons on learning poetic works, namely: lack of orientation to the artistic value of the proposed works, indications of the author, unsuccessful selection of visual material and methods of its processing, learning the poem by individual lines, etc.

The methodology for working with the mnemonic table is described in detail, and the importance of gradually introducing children to the visual aids presented in the said table is substantiated.

Productive techniques for memorizing poems by heart are highlighted, including memorizing the work accompanied by movements, with simultaneous drawing, using visual aids in the form of illustrations or models, etc.

The article reveals the advantages of using the choral recitation technique when involving children in reproducing a poem they have heard.

An example of a lesson outline for learning a poetic work by heart in the middle group of a preschool education establishment based on the use of the verbal drawing technique is given.

A successful combination of productive work techniques creates favorable conditions for the emergence of interest and desire to learn and recite poems, and therefore for the formation of artistic and speech competence in children.

Key words: preschoolers, competence, artistic and speech activity, poetic works, methods of memorizing poems.

УДК 373.2.091.3:821.161.2-1

DOI <https://doi.org/10.32782/lp/86.2.1>

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

Коваленко О.М.,

канд. пед. наук,

доцент кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіти

Харківського національного

педагогічного університету

імені Г.С. Сковороди

Ємець А.А.,

канд. пед. наук,

доцент кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіти

Харківського національного

педагогічного університету

імені Г.С. Сковороди

Постановка проблеми у загальному вигляді. Базовий компонент дошкільної освіти орієнтує педагогічну громадськість на реалізацію

компетентнісного підходу до розвитку дошкільників. Серед ключових компетентностей, що мають бути сформовані в дітей дошкільного віку,

виділено художньо-мовленнєву, яка передбачає «здатність відтворювати художньо-естетичні враження від сприйняття літературних і фольклорних творів засобами різних видів художньо-мовленнєвої діяльності, що засвідчує ціннісне ставлення дитини до художнього слова як культурного явища, друкованої чи електронної книжки, достатній для художньої комунікації рівень літературної обізнаності» [1, с. 21].

На думку А. М. Богуш, художньо-мовленнєва діяльність є багатокомпонентною і передбачає формування в дошкільників когнітивно-мовленнєвої, поетично-емоційної, виразно-емоційної, оцінювально-етичної та театральнo-ігрової компетенцій [2, с. 75].

Важлива роль у розвитку дітей раннього і дошкільного віку відводиться поетичним творам, оскільки в цей віковий період діти є надзвичайно чутливими до поетичного слова, адже ритм, рима, своєрідна інтонаційна забарвленість, притаманні віршам, виконують в ранньому віці не лише естетичну, а й, передусім, семантичну функцію, тобто сприяють розумінню дітьми змісту художнього твору. Невеликі за обсягом, насичені зрозумілими для малюків яскравими образами поетичні твори є чудовим стимулом для розвитку слухової зосередженості та здатності до їх сприймання і відтворення. Використання віршованих творів сприяє реалізації завдань щодо формування в дошкільників усіх компетенцій у художньо-мовленнєвій діяльності. Так, когнітивно-мовленнєва компетенція передбачає здатність відтворити зміст знайомих творів, назвати автора, впізнати твір за уривком, прочитати вірш напам'ять, пригадати скоромовки, лічилки тощо. Виразно-емоційна і поетично-емоційна компетенція забезпечують уміння виразно й емоційно читати вірші, знаходити римовані рядки, добирати слова, що римуються, тощо. Театральнo-ігрова компетенція передбачає здатність дітей розігрувати зміст художніх творів у театралізованих іграх. Оскільки віршовані твори, що містять діалоги дійових осіб, легко запам'ятовуються, то їх можна з успіхом використовувати під час розігрування невеликих етюдів або з метою залучення старших дошкільників до інсценування віршованих казок.

Окрім цього поетичні твори, перевірені часом, є невичерпним джерелом для повноцінного мовленнєвого розвитку дітей, оскільки надають чудові зразки літературного мовлення варті наслідування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вивчення особливостей сприймання дітьми поетичних творів та розучування їх напам'ять досліджувалися багатьма науковцями. А. Богуш, Н. Гавриш, К. Котик [2] розглядали опрацювання поетичних творів в контексті організації мовленнєвої діяльності в закладах дошкільної освіти, а А. Ємець – в умовах сімейного виховання [3]. Н. Маліновська [8] досліджувала використання поетичних творів у педагогічному процесі старшої

групи з метою формування поетично-емоційної компетенції як складової мовленнєвого розвитку. Н. Кирста [4] студіювала можливості збагачення словника дітей дошкільного віку поетичною мовою творів Марійки Підгірянки. О. Коваленко [5; 6; 7] засобами віршованих творів реалізувала завдання збагачення й активізації словникового запасу дошкільників різних вікових груп. С. Федотова [11] вивчала особливості формування навички виразного читання в дітей дошкільного віку в процесі роботи над віршованими творами. О. Міхєєва [9] характеризувала педагогічні умови розвитку здібності до віршування в дітей старшого дошкільного віку. О. Швець [12] з'ясувала причини виникнення інконгруентної поведінки в дошкільників внаслідок використання поетичних творів у закладі дошкільної освіти і вдома. І. Попова [10] аналізувала вплив поетичного гумору на розвиток образного мовлення дітей старшого дошкільного віку.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У той же час на практичному рівні, про що свідчить аналіз розроблених і розміщених вихователями в мережі інтернет конспектів занять з розучування віршів напам'ять, педагоги часто припускаються суттєвих методичних помилок, що негативно позначається на формуванні в дітей інтересу до поезії, їхньому прагненні до запам'ятовування і виразного відтворення віршів.

Мета статті. Розглянути особливості методики розучування віршів напам'ять з дітьми раннього і дошкільного віку, виділити типові помилки, яких припускаються педагоги під час такої роботи; розкрити найбільш ефективні прийоми розучування з дошкільниками віршів напам'ять.

Виклад основного матеріалу. У ранньому віці важливу роль у розвитку дитини відіграють колискові пісні, забавлянки, утішки, невеликі за обсягом вірші. Колискова пісня, що має супроводжувати дитину з моменту народження, позитивно впливає на її емоційний розвиток, допомагає заспокоїтися і швидше заснути. У 3-4 роки малюки, які звикли засинати під материнську пісню, бавлячись із лялькою, відтворюють текст і мелодію добре знайомої колісанки. Утішки і забавлянки добре сприймаються і засвоюються завдяки ритмічності та поєднанню тексту з виконанням відповідних дій і рухів, що цілком відповідає наочно дійовому типу мислення дітей раннього віку. У цей віковий період важливо систематично залучати дітей до прослуховування знайомих творів. Малюки, зазвичай, емоційно відгукуються на них, прагнуть повторити окремі слова, рухи, а згодом (приблизно у віці 2–2,5 років) і весь текст повністю.

Наприклад, для запам'ятовування назв тварин і відповідних звуконаслідувальних слів дітей варто познайомити з українською народною забавлянкою «Хто як говорить». Для цього дорослий використовує прийом показ з називанням (демонструє іграшки або малюнки із зображенням котика,

собачки, курочки, качечки, називає їх) і стимулює дитину відтворити відповідні звуконаслідувальні слова, а потім промовляє забавлянку:

ХТО ЯК ГОВОРИТЬ

Котик з хати вибіг: няв!

За ним песик: гав-гав-гав!

А курочка: куд-ку-дак!

А качечка: кря-кря-кряк!...

Багаторазове повторення забавлянки з використанням ілюстративного матеріалу упродовж кількох занять сприятиме мимовільному запам'ятовуванню дитиною цього твору.

У закладах дошкільної освіти з дітьми раннього віку вивчення віршів напам'ять здійснюється принагідно: під час гігієнічних процедур, пов'язаних з умиванням, прийому їжі, знайомства з новими іграшками тощо. Проведення спеціальних занять з розучування віршів у групах раннього віку не передбачене програмами, оскільки малюки ще не здатні до довільного запам'ятовування. Така робота розпочинається на четвертому році життя.

Варто зазначити, що в молодшій групі вихователь на занятті має зацікавити дітей віршем, забезпечити його розуміння і створити сприятливі умови для його запам'ятовування. Тому в структурі заняття виділяють такі етапи:

1. Вступна бесіда, розглядання наочності.
2. Словникова робота.
3. Декламування вірша вихователем.
4. Емоційно-оцінна бесіда.
5. Повторне читання вірша вихователем у супроводі наочності.
6. Хорове проговорювання вірша дітьми разом з вихователем.

7. Читання вірша 2–3 дітьми із залученням до виконання ігрових дій у супроводі наочності.

Унаслідок того що діти молодшого дошкільного віку також ще не здатні до довільного запам'ятовування, вихователь не ставить за мету вивчити вірш безпосередньо під час заняття. На занятті малюки лише знайомляться з віршем і починають його запам'ятовувати, а закріплення відбувається в повсякденному житті завдяки багаторазовому повторенню.

У середній і старшій групах вивчення віршів здійснюється з опорою на довільне запам'ятовування, тому перед повторним читанням твору вихователь обов'язково повідомляє дітям, що вони вивчатимуть його напам'ять.

Однак, на жаль, як свідчить аналіз занять, розміщених у мережі інтернет, вихователі часто припускаються суттєвих методичних помилок під час підготовки і проведення занять з вивчення віршів напам'ять, а саме:

1. *Добір творів для розучування здійснюється без урахування їх художньої цінності.* Вихователям варто орієнтуватися на коло поетів, творчість яких перевірена часом, отримала визнання літературних критиків. Вірш має обов'язково подобатися

педагогові, викликати в нього бажання його декламувати і вивчати напам'ять.

2. *Вихователі не звертають уваги дітей на прізвище автора, що негативно позначається на формуванні читацької культури дошкільників.* У всіх вікових групах дітям варто повідомляти прізвище автора, а, починаючи з другого півріччя середньої групи, стимулювати дошкільників до пригадування прізвищ відомих їм письменників. Відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти, випускники ЗДО мають знати і називати «не менше трьох-чотирьох імен письменників і поетів, не менше 8–10 літературних або фольклорних творів» [1, с. 21].

3. *Пропонуючи дітям вивчити вірш, педагог сам не знає його напам'ять і тому постійно звертається до письмового тексту.* Унаслідок чого вихователь втрачає зоровий та емоційний контакт зі слухачами і руйнує естетичне сприйняття і задоволення від поетичного твору. Відсутність міцного знання тексту не дозволяє педагогу надати своєчасну і повноцінну допомогу дитині під час її перших спроб декламування.

4. *Вихователі не завжди вдало добирають ілюстративний матеріал, який може бути використаний як зорова опора під час розучування, або не виправдано приділяють надто багато уваги розгляду і детальному опису ілюстрації, що відволікає дітей від змісту твору.* Внаслідок цього в дошкільників не формується здатність до образного мислення, оскільки малюнок набагато сильніше впливає на сприймання у порівнянні з художнім образом, словесно змальованим автором.

5. *Розучування вірша відбувається шляхом повторення дітьми слідом за вихователем окремих рядків, а не всього твору в цілому.* У такий спосіб відбувається лише механічне відтворення тексту без опори на художні образи, створені поетом. Повноцінне ж сприймання художнього твору має спиратися на творчу уяву дитини, що передбачає її здатність відтворювати в уяві картини, словесно описані письменником. Саме ця здатність є основою для швидкого запам'ятовування і декламування вивченого вірша. Тому невеликі за обсягом твори (1–2 строфи) розучуються повністю, а більші (3–4 строфи) – за логічно завершеними частинами.

Останнім часом серед педагогічної громадськості значної популярності набули мнемотаблиці, спираючись на які вихователі залучають дітей до розучування віршів напам'ять. Однак, слід зазначити, що методично неграмотно організована робота з мнемотаблицею суттєво шкодить процесу запам'ятовування.

Щоб уникнути помилок, вихователю необхідно дотримуватися певних методичних рекомендацій щодо розучування віршів напам'ять з опорою на мнемотаблицю:

- з метою розвитку в дітей середнього і старшого дошкільного віку наочно-образного мислення перше слухання твору має здійснюватися без опори на наочність. Це дозволяє забезпечити цілісне сприймання вірша, що спирається на образи пам'яті, які виникають в уяві дітей;

- під час повторного читання для кращого запам'ятовування вихователь використовує наочні опори. Важливо, щоб ці опори з'являлися поступово і логічно пов'язувалися з текстом, що звучить. Тому під час читання перед дітьми мають по чергу з'являтися мнемоквадрати (окремі картинки), які по завершенні вірша цілком природно утворюють мнемотаблицю;

- читаючи вірш втретє, вихователь залучає дітей до хорового проговорювання всього вірша з опорою на мнемотаблицю.

Особлива увага під час створення і використання мнемотаблиць має приділятися зображенням, основне призначення яких допомагати цілісному, адекватному сприйманню твору. Типовою помилкою є використання картинок, що буквально передають значення окремих слів без урахування образного контексту твору.

Окрім зорових опор у вигляді мнемотаблиць, під час розучування віршів напам'ять доцільно також використовувати й інші ефективні прийоми роботи, а саме: розучування вірша в супроводі рухів, з одночасним малюванням, з використанням зорових опор у вигляді ілюстрацій або моделей тощо.

Наведемо приклад заняття з розучування вірша напам'ять у середній групі на основі використання прийому словесного малювання.

Тема: Вивчення вірша М. Познанської «Півень».

Мета: активізувати в мовленні дітей слова-назви тварин і кольорів, вчити узгоджувати прикметники з іменниками, розвивати навички діалогічного мовлення, образне мислення, вивчити вірш напам'ять з опорою на картинку, створену засобами словесного малювання.

Обладнання: мішечок, невеликі іграшки різного кольору (рожеве слоненя, жовта качка, сірий зайчик, руда білочка тощо), різнокольоровий півник, три аркуші паперу (один – білий, другий із чорно-білим зображенням півника, третій з кольоровим зображенням півника).

Хід заняття:

I. Вступна частина.

1. Сюрпризний момент.

– Діти, подивіться, що я вам сьогодні принесла. (Вихователь показує мішечок).

– Чи цікаво вам дізнатися, що лежить у цьому чарівному мішечку?

2. Дидактична гра «Чарівний мішечок».

Вихователь по черзі підходить до кожної дитини, пропонує витягнути один предмет, назвати його і сказати, якого він кольору. Наприклад: рожеве слоненя, сірий зайчик, руда білочка.

Наприкінці гри вихователь демонструє різнокольорового півника (іграшку або картинку).

– Діти, подивіться. Хто це? (Півник). Півник який? (Різнокольоровий, гарний). Він вам подобається?

II. Основна частина.

1. Читання вихователем вірша.

– Послухайте, який вірш про півника написала Марія Познанська.

Марія Познанська

ПІВЕНЬ

Шия жовта, хвіст зелений,
Борода – як маків цвіт.
Півник є такий у мене,
Він малятам шле привіт.
Ходить півник по садку
І співа: «Ку-ку-рі-ку!»

2. Емоційно-оцінна бесіда.

– Сподобався вам вірш? А півник сподобався? Хочете його намалювати?

3. Словникова робота. Повторне читання вірша. Словесне малювання півника.

– Ми з вами зараз перетворимося на справжніх художників. Щопотрібнохудожнику? (Папір, олівець, фарби). Тому візьмемо аркуш паперу й олівець.

Вихователь заздалегідь прикріплює до дошки стосик з трьох аркушів паперу, розташованих у такому порядку: перший – білий, другий – із чорно-білим зображенням півника і третій – з його кольоровим зображенням. Діти дивляться на білий аркуш. За бажанням аркуші паперу можуть бути замінені комп'ютерною презентацією, на якій поступово будуть з'являтися відповідні зображення.

– Спочатку ми маємо визначити, де знаходиться півник, і що він робить. Послухайте уважно вірш ще раз.

Вихователь разом з дітьми з'ясовує, що півник ходить по садку і співа: «Ку-ку-рі-ку!». Тому треба намалювати дерева, кущі, квіти, які ростуть в садку, а між ними півника, що стоїть з піднятою головою і відкритим дзьобом, бо він співає.

Після детального обговорення вихователь знімає білий аркуш паперу і демонструє дітям чорно-білий малюнок із зображенням півника.

– Ось якого гарного півника ми з вами намалювали! А тепер нам треба розфарбувати наш малюнок.

Вихователь разом з дітьми визначають, які кольори треба взяти, щоб розфарбувати небо, землю, траву, дерева, кущі, квіти.

– А тепер розфарбуємо нашого півника. Тому ще раз уважно послушайте вірш Марії Познанської (повторне читання вірша вихователем).

– Якого кольору в півня шия? Хвіст? Борода? Як ви зрозуміли слова «Борода – як маків цвіт»? Якого кольору маки? Тож і борода в півника має бути червоною.

Обговорення завершується тим, що вихователь знімає аркуш паперу з чорно-білим зображенням півника і демонструє кольоровий малюнок. Діти його розглядають і слухають ще раз вірш Марії Познанської у виконанні вихователя.

4. Хорове проговорювання вірша дітьми разом з вихователем.

5. Читання вірша 2-3 дітьми.

Декламація вірша дітьми окрім опори на малюнок може супроводжуватися елементами драматизації: малюки можуть показати, як ходять півник і співає свою пісню.

III. Заклучна частина.

– Який вірш ми вивчили сьогодні на занятті? (Діти разом з вихователем повторюють назву вірша: «Марія Познанська "Півень"»).

– Яку ілюстрацію до вірша ми з вами намалювали? Розкажіть, що на ній зображено.

На сьогодні достатньо дискусійним залишається питання щодо використання прийому хорового проговорювання під час розучування віршів з дошкільниками. На думку А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Котик, вірші з дошкільниками мають розучуватися індивідуально. «Заучування напам'ять – процес глибоко індивідуальний, пов'язаний з особливостями пам'яті, емоційної сфери кожної дитини, тому його не можна пристосувати до колективної форми організації занять. Наполягати на цьому – насилувати дитячу природу. Сучасний підхід до цього питання, який орієнтує вихователя на організацію індивідуальних форм навчання для заучування дітьми віршів, видається нам більш гуманним і доцільним» [2, с. 190]. На наше глибоке переконання, такий підхід є виправданим тільки по відношенню до дітей раннього віку, оскільки малюки реагують лише на індивідуальне звернення до них. У дошкільному ж віці діти, мотивовані вихователем, залюбки повторюють слідом за ним віршовані рядки. Досвід нашої практичної роботи свідчить про те, що навіть сором'язливі діти, які не виявляють бажання індивідуально повторити вірш, під час хорового проговорювання долучаються до колективної роботи. Цей прийом є надзвичайно ефективним, оскільки дозволяє збільшити активну мовну практику, без якої запам'ятовування не відбувається. Запам'ятати вірш можливо лише в ході його багаторазового повторення. У ході розучування на першому занятті вірш зберігається в короткочасній пам'яті. Для збереження в довготривалій пам'яті текст необхідно повторити не менше 8-10 разів. Важливо, щоб таке повторення було розтягнутим у часі: під час заняття, на прогулянці, наступного дня, через тиждень, місяць, рік тощо. Таке повторення, безперечно, може мати індивідуальний характер. Однак, якщо в середній і старшій групах не залучати дітей під час занять до колективного розучування віршів, а обмежуватися лише індивідуальною роботою, це суттєво

скоротить можливості щодо кількості віршів, вивчених кожною дитиною.

Висновки. Поетичні твори відіграють важливу роль у формуванні в дошкільників ключових компетентностей у художньо-мовленнєвій діяльності, вони є ефективним засобом їхнього мовленнєвого розвитку. Тому, починаючи з раннього віку, дітей залучають до слухання і відтворення доступних для них віршів. Найбільш продуктивними прийомами розучування є хорове проговорювання, розучування вірша у супроводі рухів, з одночасним малюванням, з використанням зорових опор у вигляді ілюстрацій або моделей тощо. Уміле використання і поєднання цих прийомів під час заняття зробить процес розучування легким і привабливим для дітей.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 №33. https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Київ : «Слово», 2006. 304 с.
3. Ємець А.А. Як навчити вашу дитину виразно читати і запам'ятовувати вірші. Харків : «Ранок». 2009. 96с.
4. Кирста Н.Р. Методика використання поетичної спадщини Марійки Підгірянки в лексичній роботі з дітьми ст. дош. віку : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Одеса, 1997. 185 с.
5. Коваленко О.М., Єпіфанова Т.В. Слово до слова – звучить рідна мова. Молодший вік. Харків. «Ранок». 2016. 144 с.
6. Коваленко О.М., Єпіфанова Т.В. Слово до слова – звучить рідна мова. Середній вік. Харків. «Ранок». 2016. 160 с.
7. Коваленко О.М., Єпіфанова Т.В. Слово до слова – звучить рідна мова. Старший вік. Харків. «Ранок». 2016. 208 с.
8. Маліновська Н. В. Формування поетично-емоційної компетенції у художньо-мовленнєвій діяльності дітей. *Інноватика у вихованні* : зб. наук. пр. Вип. 7. Том 1. Рівне : РДГУ, 2018. С. 165–171.
9. Міхєєва О. І. Педагогічні умови розвитку здібності до віршування у дітей старшого дошкільного віку. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти* : зб. наук. праць. Рівне : РДГУ. 2012. С. 124–128.
10. Попова І. І. Розвиток образного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами поетичного гумору : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02.; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2006. 21 с.
11. Федотова С. О. Особливості формування навички виразного читання у дітей дошкільного віку. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2019. 178.

С. 207-211. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/63>

12. Швець О. В. Небезпека виникнення інконгруентної поведінки у дошкільників внаслідок вико-

ристання поетичних творів у дошкільному навчальному закладі та вдома. Kremenets science: open air, або наука в кросівках: зб. наук. ст. Хмельницький: ФОП Цюпак А. А., 2017. Вип. II. С.119–128.

Дата першого надходження рукопису до видання: 26.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.09.2025

Дата публікації: 24.09.2025